

THÈM NGHE GIỌNG NÓI QUÊ MÌNH

-Tuỳ bút- Nguyễn Đạt

Hồi còn ở Việt Nam, nhân một lần cùng anh bạn đồng nghiệp vào Sài Gòn lo công chuyện. Sau khi hoàn tất, anh rủ tôi cùng đi thăm thú mấy người bạn đồng hương đang sinh sống và làm việc tại đây. Gặp nhau, tay bắt mặt mừng, cả bọn kéo nhau ra làng nướng miền Tây thưởng thức các món ăn đặc sản Nam Bộ gọi là để mừng ngày gặp gỡ...

Xa ngái lâu ngày, nay được dịp “tha hương ngộ cố tri” ai cũng háo hức muốn hỏi han trò chuyện để biết chuyện quê hương, làng nước, bạn bầu nên chỉ sau mấy tuần rượu “rô-đa”, mọi người đã bắt đầu hưng phấn nói cười rôm rả, có lúc mải mê đến độ giành nhau nói chả ai thèm nghe ai nhưng mọi người vẫn thấy sướng. Ngồi bên cạnh tôi ở bàn tiệc buổi ấy có một anh bạn ăn mặc khá sang trọng, khay cài măng-sét miệng cứ ngậm tằm không dục vào câu chuyện, hình như trong bụng anh ta có gì đó không ổn, dáng bộ phập phồng đứng ngồi không yên; rồi... sau cùng, có lẽ chịu đựng hết nổi, anh bực bội huơ tay ra hiệu:

- “Suyt” Các bạn nói nhỏ nhỏ chút chứ?

- Ủa! Đây là quán nhậu, người đông, nói nhỏ làm sao nghe đặng? Vả lại, rượu vào thì lời ra, gì đâu phải áy náy??

Câu chuyện đang vui vẻ hào hứng đột nhiên bị tắt ngang khiến mọi người hụt hẫng.

- Nhưng... “Giời ạ!”. -Anh bạn “măng sét” điệu bộ khở sở khoát tay thì thầm: -Thì cũng phải để ý canh canh nhỏ giọng chút chứ! Cái tiếng Nẫu đặc sệt như mấy người mà cứ oang oang không sợ người ta cười cho à?

- Giọng Nẫu, giọng nẫu thì đã sao hả? Tiếng quê mình thế nào ta nói dzậy, mắc mớ gì mà sợ?

Tuy mạnh miệng vậy, nhưng kể từ lúc đó dường như mọi cười đều cụt hứng, chẳng ai còn thiết chuyện trò nữa. Cuộc vui đang rộ lập tức bị chững lại bởi một quãng lặng kéo dài

.... Ngồi chứng kiến cuộc tranh cãi từ đầu tới cuối, tự nhiên tôi bỗng cảm thấy chạnh lòng khi liên tưởng tới tình huống tương tự của mình trong một lần gặp gỡ, bù khú với đám bạn bầu thời trai trẻ khi về lại quê xưa:

- Nì!... Mi nói giọng chi mô mà lạ rứa? Tau nghe dị dị khó lọt tai lắm!

- Thì tiếng Huế rặt ròn chứ Tây u gì đâu?!

- Huế mô mà Huế! -Mấy đứa bạn nhíu mày hùa nhau “vặt” tôi:

- Không phải! Mi giả giọng! Mi bán Huế mất rồi! Tiếng nó là tiếng Huế lai! Huế lai... - Rồi có đứa bày đặt ví von: - Một thằng Huế lai bằng mười hai thằng Huế thiệt mà lị! (Dĩ nhiên, rõ đây là một lời khen... ngược).

Những lời trách cứ không mấy nhẹ nhàng của đám bạn hữu quả có làm tôi bẽ bàng chốc lát nhưng không đến nỗi buồn lòng bởi tôi biết nhất thời họ không thể hiểu và thông cảm đó thôi. “Nhập gia thì phải tùy tục chứ!”. Nhớ buổi đầu tiên vào Phú Yên dạy học, tôi đem hết khả năng ra sức giảng bài, thấy học trò đưa nào cũng ngoác miệng chăm chú lắng nghe, tôi càng khoái chí thao thao bất tuyệt ngỡ

sự truyền đạt của mình có hiệu quả, không ngờ khi hỏi lại: “Các em hiểu rõ chưa?” thì đứa này đưa mắt nhìn đứa kia vừa ngơ ngác vừa sợ sệt, rồi một đứa mạnh dạn đứng lên: - Dạ thưa thầy, thầy nói tiếng trợ trợ gì ấy em nghe không rõ ạ!

Hơn mấy chục năm ăn ở, tiếp xúc sinh hoạt chung đụng với bà con địa phương làm sao không ít nhiều ảnh hưởng tới âm giọng, lời ăn tiếng nói cùng phong cách, lối sống cơ chứ! Anh bạn Huế của tôi tuy có hơi khắt khe, hơi cực đoan trong nhận xét, nhưng nói cho cùng còn dễ thương hơn cái anh chàng khuy cài măng-sét sợ nói giọng Nẫu quê mình kia nhiều.

Khi ra đi ta mang cả hồn quê
Nơi đất khách bao đêm dài nhung nhớ
Để câu thơ trầm buồn như hơi thở
Mãi dọc dài theo năm tháng chia xa...

Bước chân lên nước Mỹ chưa được bao lâu mà đã cảm thấy nhớ thương quê nhà da diết. Con cái đi làm hăng về nhà ăn cơm, chuyện trò dăm câu ba chuyện rồi nghỉ sớm lấy sức mai làm việc tiếp, hai vợ chồng già suốt ngày quanh quẩn trong mấy bức tường tận lâu 3, nói với nhau hoài cũng hết chuyện. Ngôi nhà thuê lại nằm lọt thỏm giữa mấy gia đình người Mỹ, mỗi lần ra cửa gặp, thấy họ lịch sự lên tiếng “hay”, tôi đoán ra là lời chào cũng vui vẻ đáp lại “hay” chứ nào đã kịp tra tự điển để biết nghĩa sao đâu. Ôi! Thèm nghe sao một giọng nói quê nhà.

Đang cảm thấy bức bối và e sợ cái nguy cơ dẫn tới bệnh trầm cảm thì hôm chủ nhật rồi bỗng một anh bạn gọi điện mời cả gia đình đi dự cuộc hội ngộ đồng hương mùa hè do hội Ái hữu Phú Yên tổ chức; và chính nhờ gặp lại mấy người bà quen, những đồng môn, đồng nghiệp và bạn bầu ngày cũ, thời còn mài đũa quần ở băng ghế trường Trung học Nguyễn Huệ (vang bóng một thời) mà tình cảm thăng hoa khiến cho mọi vấn vương hầu như tạm thời giải tỏa.

Gặp nhau chỗ đất khách quê người, dù lạ hay quen, thân tình hay sơ ngộ, ai cũng tay bắt mặt mừng, xoắn xuýt, tới tấp thăm hỏi, nào là chuyện nhà chuyện cửa, chuyện làng chuyện nước, ai còn, ai mất... thôi thì đủ thứ làm mình không kịp thở; rồi có lúc chợt lặng buồn, len lén đưa tay... quẹt mấy giọt nước mắt rỉ rả rơi rớt chơi voi theo dòng tâm sự được khơi gợi từ bãi bờ ký ức.

- Cám ơn chị. Chị vẫn còn đặc sệt giọng Phú Yên. – Một người bạn vừa thút thít, vừa nắm riết bàn tay bà xã bịn rịn trước giờ từ giã: - Lâu... lâu lắm rồi em mới nghe lại giọng “Nẫu” thân thương quê mình đây chị ạ!

Những người Huế xa quê như chúng tôi có cái thông lệ mỗi lần gặp nhau là bày trò thi nói giọng Huế cho đỡ nhớ rồi sụt sướt: Nếu được nghe em ru bằng giọng Huế - Chết cũng đành chẳng nuôi tiếc chi mô. Người xa quê dẫu bất cứ lý do gì đi nữa, bao giờ cũng luyến nhớ cội nguồn, quê hương bản quán, và nếu như bất chợt ta bắt gặp đâu đó ai nói tiếng xứ mình lập tức mừng rỡ và cảm thấy thân tình ngay. Giọng Nẫu cũng dịu dàng, cũng ngọt lịm như ai miễn là lời nói của ta gói ghém đầy tình cảm làng nước xóm giềng trong đó. Bài “Nẫu ca” Than thân trách phận đặc sệt chất giọng Phú Yên nổi tiếng khắp miền ai cũng thích, người xứ khác tập hoài mà đâu có hát hay và đúng giọng bằng những người bạn Nẫu.

Khi nói tới hồn quê, người ta thường hay nhắc tới cây đa - bến nước - dòng sông... nhưng rõ ràng, tiếng nói với cái âm sắc, âm giọng rất riêng của mỗi miền quê xứ (không lẫn vào đâu được khiến ta dễ dàng nhận ra là đồng hương) chẳng phải chính là hồn quê đó sao?

San Jose (Thung Lũng Hoa Vàng) những ngày đầu xa xứ
05/9/2008